

+UNITAT 1

JULI CÈSAR (SUET. *Diu.Iul.* 45)

Fuisse traditur excelsa statura, colore candido, teretibus membris, ore paulo pleniore, nigris uegetisque oculis, ualetudine prospera, nisi quod tempore extremo repente animo linqui atque etiam per somnum exterreri solebat. Comitiali quoque morbo bis inter res agendas correptus est. Circa corporis curam morosior ut non solum tonderetur diligenter ac raderetur, sed uelleretur etiam, ut quidam exprobrauerunt, caluitii uero deformitatem iniquissime ferret, saepe obtrectatorum iocis obnoxiam expertus. Ideoque deficientem capillum reuocare a uertice adsueuerat et ex omnibus decretis sibi a senatu populoque honoribus non aliud aut recepit aut usurpauit libentius quam ius laureae coronae perpetuo gestandae. Etiam cultu notabilem ferunt: usum enim lato clauo ad manus fimbriato nec unquam aliter quam ut super eum cingeretur, et quidem fluxiore cinctura; unde emanasse Sullae dictum optimates saepius admonentis, ut male praecinctum puerum cauerent (SVET. *Caes.* 45)

Nivells (N. 1,2,3)

N1. (Iulius Caesar) fuit excelsa statura, colore candido, teretibus membris, ore paulo pleniore, nigris oculis et ualetudine prospera. Tempore extremo repente animo linquebatur et per somnum exterrebatur. Comitiali quoque morbo bis correptus est. Circa curam corporis morosus erat. Tondebatur diligenter et radebatur et uellebatur. Quidam exprobrauerunt. Caluitii deformitatem iniquissime ferebat, detractorum iocis obnoxiam. Deficientem capillum reuocabat a uertice. Ex omnibus honoribus recepit libenter lauream coronam. Cultu notabili (fuit). Usus (est) clauo et semper super eum cingebatur fluxa cinctura. Sulla admonebat: "Male praecinctum puerum caute".

N2. (Iulius Caesar) **fuisse traditur** excelsa statura, colore candido, teretibus membris, ore paulo pleniore, nigris uegetisque oculis, ualetudine prospera. Tempore extremo repente animo **linqui (solebat) atque etiam** per somnum **exterreri solebat**. Comitiali quoque morbo bis **inter res agendas** correptus est. Circa corporis curam **morosior** erat. **Non solum** tondebatur diligenter ac radebatur, **sed** uellebatur **etiam**. Quidam exprobrauerunt. Caluitii **uero** deformitatem iniquissime ferebat, et **saepe** obtrectatorum iocis obnoxiam expertus (est). **Ideoque** deficientem capillum **reuocare a uertice adsueuerat**. Ex omnibus **decretis sibi a senatu populoque** honoribus **aut recepit aut usurpauit** libenter lauream coronam. Etiam cultu notabilem (**fuisse**) ferunt: usus enim est lato clauo **ad manus fimbriato**, et semper super eum cingebatur **et quidem fluxiore** cinctura. **Vnde emanauerat Sullae dictum optimates saepius admonentis**: "Male praecinctum puerum caute".

N3. (Iulius Caesar) Fuisse traditur excelsa statura, colore candido, teretibus membris, ore paulo pleniore, nigris uegetisque oculis, ualetudine prospera, **nisi quod** tempore extremo repente animo linqui atque etiam per somnum exterreri solebat. Comitiali quoque morbo bis inter res agendas correptus est. Circa corporis curam morosior (–) **ut** non solum tonderetur diligenter ac raderetur, sed uelleretur etiam, **ut** quidam exprobrauerunt, caluitii **uero** deformitatem iniquissime ferret, saepe obtrectatorum iocis obnoxiam expertus (–). Ideoque deficientem capillum reuocare a uertice adsueuerat et ex omnibus decretis sibi a senatu populoque honoribus **non aliud** aut recepit aut usurpauit libentius **quam ius laureae coronae perpetuo gestandae**. Etiam cultu notabilem ferunt: **usum** enim lato clauo ad manus fimbriato **nec unquam aliter quam ut** super eum cingeretur, et quidem fluxiore cinctura; unde emanasse Sullae dictum optimates saepius admonentis, **ut** male praecinctum puerum **cauerent** (SVET. *Caes.* 45)

Filtres

Estudia les normes sintàctiques i les precisions semàntiques que aporta la progressió del text)

Fui(*t) excelsa statura// fue de gran estatura

Traditur fuisse excelsa statura // se dice que fue de gran estatura

Traditur fuisse excelsa statura, colore candido, teretibus membris, ore paulo pleniore, nigris uegetisque oculis, ualetudine prospera.

Tempore extremo animo **linqui solebat**. //En los últimos años solía perder el conocimiento

Tempore extremo **repente** animo linqui solebat.

Tempore extremo etiam **per somnum** exterreri solebat.

Tempore extremo repente animo linqui atque etiam per somnum exterreri solebat.

Part. Fuisse traditur excelsa statura, colore candido, teretibus membris, ore paulo pleniore, nigris uegetisque oculis, ualetudine prospera, nisi quod tempore extremo repente animo linqui atque etiam per somnum exterreri solebat.

Comitali morbo bis correptus est. // Tuvo dos ataques de epilepsia

Comitali **quoque** morbo bis correptus est. // también tuvo dos ataques de epilepsia

Comitali quoque morbo bis **inter res agendas** correptus est.//—en su trabajo

Part. Fuisse traditur excelsa statura, colore candido, teretibus membris, ore paulo pleniore, nigris uegetisque oculis, ualetudine prospera, nisi quod tempore extremo repente animo linqui atque etiam per somnum exterreri solebat. Comitali quoque morbo bis inter res agendas correptus est.

Circa corporis curam morosior ***fuit**.//Fue cuidadoso con su aspecto

Circa corporis curam morosior.

Tonde(*ba)tur ac rade(*ba)tur, **sed** uelle(*ba)tur **etiam**.// se cortaba el pelo y se afeitaba, sino también se depilaba.

Quidam exprobrauerunt.

Caluitii deformitatem **iniquissime** fere(*ba)t.

Caluitii **uero** deformitatem iniquissime fere(*ba)t.

Caluitii uero deformita(*s) obtrectatorum **iocis obnoxi(*a)** *fuit.

Caluitii uero deformitatem obtrectatorum iocis obnoxiam **expertus *fuit**.

Caluitii uero deformitatem iniquissime ferret, saepe obtrectatorum iocis obnoxiam **expertus**.

Circa corporis curam morosior **ut** non solum tonderetur **diligenter** ac raderetur, sed uelleretur etiam, **ut** quidam exprobrauerunt caluitii uero deformitatem iniquissime ferret, saepe obtrectatorum iocis obnoxiam expertus.

Part. Fuisse traditur excelsa statura, colore candido, teretibus membris, ore paulo pleniore, nigris uegetisque oculis, ualetudine prospera, nisi quod tempore extremo repente animo linqui atque etiam per somnum exterreri solebat. Comitiali quoque morbo bis inter res agendas correptus est. Circa corporis curam morosior ut non solum tonderetur diligenter ac raderetur, sed uelleretur etiam, ut quidam exprobrauerunt, caluitii uero deformitatem iniquissime ferret, saepe obtreptatorum iocis obnoxiam expertus.

Deficientem capillum (*a uertice) **reuocare adsueuerat.**

Ideoque deficientem capillum reuocare **a uertice** adsueuerat.

Recepit **ius laureae coronae gestandae.**

Recepit **libentius** ius laureae coronae **perpetuo** gestandae.

Recepit **aut** usurpauit libentius ius laureae coronae perpetuo gestandae.

Ex omnibus honoribus **non aliud** aut recepit aut usurpauit **libentius quam** ius laureae coronae perpetuo gestandae.

Et ex omnibus **decretis sibi a senatu populoque** honoribus non aliud aut recepit aut usurpauit libentius quam ius laureae coronae perpetuo gestandae.

Part. Fuisse traditur excelsa statura, colore candido, teretibus membris, ore paulo pleniore, nigris uegetisque oculis, ualetudine prospera, nisi quod tempore extremo repente animo linqui atque etiam per somnum exterreri solebat. Comitiali quoque morbo bis inter res agendas correptus est. Circa corporis curam morosior ut non solum tonderetur diligenter ac raderetur, sed uelleretur etiam, ut quidam exprobrauerunt, caluitii uero deformitatem iniquissime ferret, saepe obtreptatorum iocis obnoxiam expertus. Ideoque deficientem capillum reuocare a uertice adsueuerat et ex omnibus decretis sibi a senatu populoque honoribus non aliud aut recepit aut usurpauit libentius quam ius laureae coronae perpetuo gestandae.

*Notabilis *fuit.

Cultu *notabilis *fuit.

Etiam cultu *notabilis *fuit.

Etiam cultu **notabilem ferunt:**

us(*us) est **lato clauo.**

us(*us) enim *est lato clauo.

usum enim lato clauo.

usum enim lato clauo **fimbriato.**

usum enim lato clauo **ad manus** fimbriato.

super eum cinge(*ba)tur **fluxiore cinctura.**

super eum cinge(*ba)tur, **et quidem** fluxiore cinctura.

usum enim lato clauo ad manus fimbriato, **ut** super eum cingeretur, et quidem fluxiore cinctura.

usum enim lato clauo ad manus fimbriato **nec unquam aliter quam** ut super eum cingeretur, et quidem fluxiore cinctura;

unde emana(*uerat) Sullae dictum.

unde **emanasse** Sullae dictum.

*(Sulla optimates admonebat)

unde emanasse Sullae dictum optimates **admonentis**.

unde emanasse Sullae dictum optimates **saepius** admonentis.

admone(*bat) **ut** puerum cauerent.

admone(*bat) ut **male praecinctum puerum** cauerent.

unde emanasse Sullae dictum optimates saepius admonentis, ut male praecinctum puerum cauerent.

Text original: Fuisse traditur excelsa statura, colore candido, teretibus membris, ore paulo pleniore, nigris uegetisque oculis, ualetudine prospera, nisi quod tempore extremo repente animo linqui atque etiam per somnum exterreri solebat. Comitiali quoque morbo bis inter res agendas correptus est. Circa corporis curam morosior ut non solum tonderetur diligenter ac raderetur, sed uelleretur etiam, ut quidam exprobrauerunt, caluitii uero deformitatem iniquissime ferret, saepe obtrectatorum iocis obnoxiam expertus. Ideoque deficientem capillum reuocare a uertice adsueuerat et ex omnibus decretis sibi a senatu populoque honoribus non aliud aut recepit aut usurpauit libentius quam ius laureae coronae perpetuo gestandae. Etiam cultu notabilem ferunt: usum enim lato clauo ad manus fimbriato nec unquam aliter quam ut super eum cingeretur, et quidem fluxiore cinctura; unde emanasse Sullae dictum optimates saepius admonentis, ut male praecinctum puerum cauerent

I. EXERCICIS DE COMPRENSIÓ

1. Qüestions.

N 1

1. Quali statura Caesar fuit? Quali colore? Qualibus membris? Quali ore? Qualibus oculis? Quali ualetudine?
2. Fuitne Caesar nigris oculis? 3. Quando animo linquebatur? 4. Quando terrebatur? 5. Quo morbo correptus est? 6. Qualis circa curam corporis erat? 7. Quid iniquissime ferebat? 8. Vnde capillum reuocabat? 9. Quid recepit libenter ex omnibus honoribus? 10. Qua ueste utebatur? 11. Vbi cingebatur fluxa cinctura? 12. Quid Sulla dicebat?

N 2

1. Quid de Caesare traditur? 2. Quid tempore extremo facere solebat? 3. Cur capillum a uertice reuocare adsueuerat? 4. Qui Caesari honores omnes decreuerunt? 5. Quid etiam ferunt? 6. Qua re notabilem ferunt? 7. Qua ueste usum esse ferunt? 8. Qualis Caesaris latus clauus erat? 9. Quos Sulla admonebat?

N 3

1. Fuitne Caesar ualetudine prospera? 2. Qui Caesaris caluitium irridebant? 3. Quo modo caluitium dissimulabat? 4. Quis honor a senatu populoque libentius recepit? 5. Anne in publicum aliquando sine cinctu prodibat? 6. Quid Sulla de Caesare optimates admonebat?

2. *Verum an falsum?*

N 1

1. Caesar longum capillum habuit.
2. Prima aetate Caesar animo linquebatur.
3. Nocte exterrebatur.
4. Animosissime caluitii deformitatem ferebat.
5. Ex omnibus honoribus recepit libenter latum clauum.
6. Super latum clauum cingebatur laxa cinctura.

N 2

1. Caesar fuisse eminenti statura traditur.
2. Animus Caesarem linquebat saepe.
3. Quidam exprobauerunt Caesaris morositatem circa curam corporis.
4. Capillum reuocare a capite solitus erat.
5. Senatus populusque Romanus Caesari honores plurimos tribuit.
6. Sulla Caesarem saepe admonebat: "Optimates caue".

N 3

1. Caesar saepius comitali morbo correptus erat.
2. Circa deformitatem caluitii inimicorum iocos iniquissime ferebat.
3. Senatus populusque Romanus ut Caesar lauream coronam gereret decreuerunt.
4. Caesar super latum clauum numquam aliter quam fluxa cinctura cingebatur.
5. Circa cultum Caesar fuisse traditur indifferens.
6. Optimates a Sulla admonebantur ut fluxa cinctura praecinctum Caesarem cauerent.

II. EXERCICIS DE MORFOLOGIA

Nivell 1

1. A partir de la informació següent completeu el quadre que apareix a continuació:

ABLATIU SINGULAR	GENITIU SINGULAR
Fuit excelsa statura	Homo excelsae staturae
Fuit colore candido	Homo coloris candidi
Fuit ualetudine prospera	Homo ualetudinis prosperae
Fuit cultu notabili	Homo cultus notabilis
Fuit capillo deficienti	Homo capilli deficientis
Fuit naso eminentiore	Homo nasi eminentioris
ACUSATIU SINGULAR	NOMINATIU SINGULAR
Habuit excelsam staturam	Statura Caesaris fuit excelsa
Habuit colorem candidum	Color Caesaris fuit candidus
Habuit ualetudinem prosperam	Valetudo Caesaris fuit prospera
Habuit cultum notabilem	Cultus Caesaris fuit notabilis
Habuit capillum deficientem	Capillus Caesaris fuit deficiens
Habuit nasum eminentiorem	Nasus Caesaris fuit eminentior

ACUSATIU	ABLATIU	NOMINATIU	GENITIU
staturam			
uiam			
curam			
coronam			
prouinciam			
cincturam			
capillum			
nasum			
domum			
oculum			
animum			
somnum			
colorem			

honorem
scriptorem
ualetudinem
amplitudinem
expeditionem
cultum
manum
sumptum
uersum
pontificatum

2. A partir de la següent informació, canvieu el nombre de la forma verbal corresponent.

PERSONA	SINGULAR	PLURAL
3 ^a	-T	-NT

1. Caesar reuocat capillum deficientem a uertice.

Nonnulli _____ capillum deficientem a uertice.

2. Caesar uillam incohauerat.

Nonnulli uillam _____.

3. Caesar tabulas semper animosissime comparauerat.

Nonnulli _____.

4. C. Matius, C. Opius et reliqui Caesaris amici hoc sciebant.

Nonnullus _____.

5. Sine dubio Caesar commentarios belli ciuilis rescribere et corrigere uolebat.

Sine dubio nonnulli _____.

3. A partir de la següent informació, canvieu el temps de la forma verbal corresponent.

TEMPS	PRESENT D'INDICATIU	IMPERFET D'INDICATIU
3a	-Ø-T	-BA-T

1. Caesar reuocat capillum deficientem a uertice.

Caesar _____ capillum deficientem a uertice.

2. Circa uictum C. Opius Caesarem indifferentem docet.

Circa uictum _____.

3. Caesar elegantem, splendidam atque magnificam rationem dicendi tenet.

Caesar _____.

4. Caesar in Subura habitat.

Caesar _____.

4. Completeu les equacions morfològiques següents:

1. staturam / statura : capillum / _____

2. ualetudinem / ualetudine : longitudinem / _____

3. colorem / colore : negotiatorem / _____

4. mentem / mente : aetatem / _____

5. somnum / somno : uillam / _____

6. epistolam / epistola : pretium / _____

7. lucem / luce : regem / _____

N 1 i 2

5. *Caligulae descriptio.*

Substituïu el verb *fuit* pel verb *habuit* introduint els canvis que calgui.

Statura fuit eminenti, colore expallido, gracilitate maxima, oculis concauis, fronte lata, capillo raro et nullo circa uerticem (SVET. *Cal.* 50).

_____, oculos concauos, _____

_____.

III. EXERCICIS DE SEMÀNTICA I SINTAXI

Nivell 1

1. Subratlleu el mínim de mots imprescindibles per tal que la frase sigui correcta semànticament.

1. Caesar tempore extremo repente animo linquebatur.

2. Caesar comitali morbo bis correptus est.

3. Caesar ex omnibus honoribus recepit libenter lauream coronam.

4. Caesar semper super latum clauum cingebatur fluxa cinctura.

2. Observeu la formació de predicats amb *sum*:

2.1. Quina diferència hi ha entre

Caesar fuit excelsa statura

nigris oculis

ore pleniore

colore candido

y Caesar fuit morosus

2.2. Seria possible trobar una forma com ara Caesar fuit capitali poena ?. Per què ?

3. Barreu els complements poc (o res) compatibles d'acord amb la semàntica del verb proposat:

1. Caesar ferebat _____ (caluitium, ualetudinem prosperam, iniquissime)

2. Caesar tondebatur _____ (diligenter, super eum, saepe)

3. Caesar utebatur _____ (lato clauo, ualetudine prospera, fortasse)

Nivell 2

1. Feu les substitucions adequades, per analogia amb amb l'exemple proposat:

Caesar animo **linqui solebat** Caesar animo **linquebatur**.

1. Caesar per somnum exterreri solebat.

2. Caesar capillum reuocare a uertice adsueuerat.

3. Solebas suauem esse in conuictu.

Nivell 3

1. Escolliu la forma adequada, per tal que la frase sigui correcta gramaticalment.

1. Caesar recepit non _____ libentius **quam** ius coronae (aliter, alium, aliud, alius)

2. Caesar lato clauo usus est unquam _____ **quam ut** super eum cingeretur (aliter, aliud, alio, aliam)

3. Pistor _____ panem conuiuis subiecit **quam** sibi (aliud, aliter, alium, aliam)

2. Feu els canvis que calgui per analogia amb el model proposat a partir del text de la lliçó.

Caesar **fuit** excelsa statura Caesar **traditur fuisse** excelsa statura.

1. Filius eius occidit.

Filius eius dicitur.

2. Omnes illi consurrexerunt in arma.

Omnes illi dicuntur.

3. Ceres fruges mortalibus instituit.

Ceres fertur.

4. Caesar fuit circa cultum indifferens.

Caesar traditur.

5. Cicero fuit maximus orator.

Cicero existimatur.

IV. EXERCICIS DE LÈXIC.

1. Substituïu les paraules en cursiva per una de les que estan entre parèntesis de significat semblant:

1. Sulla *inquit*:Caesarem cauete. (recipit, dicit, exprobrat, reuocat)

2. Reuocabat caesariem a *uertice* .(ore, animo, corpore, capite)

3. Ex *uniuersis* honoribus recepit coronam. (excelsis, iustis, omnibus, fluxis)

4. Caesar barbam *radebat*. (recipiebat, tondebat, dicebat, reuocabat)

5. *Ab* omnibus honoribus recepit lauream coronam. (super, ex, in, circa)

6. Circa *cultum* corporis seuerus erat. (honorem, animum, causam, curam)

2. Subratlleu la paraula que, pel que fa al significat, està més relacionada amb la primera de cada línia.

1. circa : super, per, a, de, ex.

2. corona : oculus, uertex, caput, animus, honor.

3. a : per, ex, circa, de, super.

4. repente : paulo, inique, causa, subito, extremo.

5. corpore : animo, ore, paulo, membris, cultu.

3. Busqueu, en el text, expressions de sentit semblant a les que trobareu a continuació:

1. Inter omnes dignitates lauream coronam accepit.

2. Raros capillos magno cum dolore patiebatur.

3. Vltima aetate animus eum linquebat.

4. De cultu membrorum seuerus fuit.

5. Togam laticlauiam sibi induebat.

6. Quidam in Caesarem obprobrium dixerunt.

7. Ille salute optima fuit.

Nivell 2

1. Substituiu les paraules en cursiva per una de les que estan entre parèntesis de forma que la frase tingui sentit:

1. Fuisse *fertur* excelsa statura. (tondebatur, traditur, cingebatur, linquitur)

2. Caesar *uituperatus est*. (correptus est, exprobratus est, tonsus est)

3. Ideo capillum reuocare a uertice *solitus est*. (correptus est, emanauit, expertus est, adsueuit)

4. Sulla "Caesarem caute" saepius *admonebat*. (cingebat, solebat, emanabat, dicebat)

5. Lauream coronam ex omnibus honoribus *habuit*. (fuit, recepit, dixit, exprobrauit)

V. EXERCICIS DE DERIVACIÓ.

Esbrineu quin mot català / castellà han donat les paraules llatines i formuleu una regla de derivació:

CATALÀ CASTELLÀ

Caluitiem _____

Expeditionem _____

Pudicitiam _____

Actionem _____

Potentiam _____

Sestertium _____

Donationem _____

Malitiam _____

Gratiam _____

Dementiam _____

Vitium _____

Sententiam _____

Neglegentiam _____

Ad pretium _____

Per a recordar:

Morfologia nominal Acusatiu singular (*-m*); ablatiu singular (*-Ø / -d*)

verbal Tercera persona singular / tercera persona plural (*-t / -nt*)

Present d'indicatiu / imperfet d'indicatiu (*-Ø-t /*

-ba-t)

imperfecte ind./ imp. de subjunctiu (*-ba- / -re-*)

Infinitius (noms verbals) (*-re- / -isse-*)

Participis (adjectius verbals) (*.nti- / -to-*)

Lèxic Concepte de composició i derivació. Paraules primaries i secundaries.

derivació Comportament del grup *-ti-*

Lèxic i semàntica

Noció de camp semàntic

Sinonímia

Semántica i sintaxi

Nivell 1:

Arguments i adjunts

Concordança.

Proposicions senzilles : **Aliquis aliquo modo est / aliquis utitur aliqua re / aliquis aliquid facit / aliquis aliquid patitur* .

Composició del predicat nominal i verbal

Grups preposicionals: *per, circa, a, ex, super, de, sine*.

El concepte de compatibilitat semàntica.

Nivell 2: '

L'infinitiu i la seva relació amb altres verbs:

El verb: temps, mode, aspecte.

Verbs modals (*exterreri solet / reuocare adsuescit*).

Construccions com ara *traditur / fertur* + infinitiu.

Nivell 3: *alius-a-ud, aliter ... quam* ...

UNITAT 2: (LA CIUTAT DE ROMA)

(SVET. *Caes.* 46–48)

Habitauit primo in Subura modicis aedibus, post autem pontificatum maximum in Sacra uia domo publica. Munditiarum lautitiarumque studiosissimum multi prodiderunt: uillam in Nemorensi a fundamentis incohatam magnoque sumptu absolutam, quia non tota ad animum ei responderat, totam diruisse, quamquam tenuem adhuc obaeratum; in expeditionibus tessellata et sectilia pauimenta circumtulisse;

Britanniam petisse spe margaritarum, quarum amplitudinem conferentem interdum sua manu exegisse pondus; gemmas, toreumata, signa, tabulas operis antiqui semper animosissime comparasse; seruitia rectiora politioraque immenso pretio, et cuius ipsum etiam puderet, sic ut rationibus uetaret inferri; conuiuatum assidue per prouincias duobus tricliniis, uno quo sagati palliatue, altero quo togati cum illustrioribus prouinciarum discumberent.

Domesticam disciplinam in paruis ac maioribus rebus diligenter adeo seuerèque rexit, ut pistorem alium quam sibi panem conuiuis subicientem compedibus uinxerit, libertum gratissimum ob adulteratam equitis Romani uxorem, quamuis nullo querente, capitali poena.

I. NIVELLS

N1. Habitauit primo in Subura modicis aedibus, post autem pontificatum maximum in Sacra uia domo publica. Munditiarum lautitiarumque studiosissimus (*fuit et) multi prodiderunt: uillam in Nemorensi a fundamentis incohau(*erat) magnoque sumptu eam absolu(*erat). Non tota ad animum ei responderat, totam dirui(*erat). Tenu(*is vero) adhuc et obaeratu(*s erat). In expeditionibus tessellata et sectilia pauimenta circumtul(*erat).

Britanniam peti(*uit) spe margaritarum. (*Earum) amplitudinem confere(*bat) et interdum sua manu (*exegerat) pondus. Gemmas, tabulas operis antiqui semper animosissime compara(*uerat). Seruitia rectiora politioraque immenso pretio compara(*uerat) pretii ipsum etiam pudebat (*et). Sic rationibus (*id non) infer(*ebatur).

Conuiuat(*us erat) assidue per prouincias duobus tricliniis: uno sagati palliatue discumbe(*bant); altero togati cum illustrioribus prouinciarum. Domesticam disciplinam in paruis ac maioribus rebus diligenter seuerique rexit. Pistor(*) alium panem quam sibi conuiuis subi(*ecit) (*et) (*Caesar eum) compedibus uinx(*i)t. Libertum gratissimum ob adulteratam uxorem equitis Romani capitali poena adfec(*i)t. (*Tamen) nemo de adulterio questus erat.

N2. Habitauit primo in Subura modicis aedibus, post autem pontificatum maximum in Sacra uia domo publica. Munditiarum lautitiarumque **studiosissimum (*Caesarem)** multi prodiderunt: **uillam** in Nemorensi a fundamentis **incohata** magnoque sumptu **absolutam**, totam diruisse: non tota ad animum ei responderat. Tenuem adhuc et obaeratum (*esse); in expeditionibus tessellata et sectilia pauimenta **circumtulisse**.

Britanniam **petisse** spe margaritarum, **quarum** amplitudinem **conferentem** interdum sua manu **exegisse** pondus; gemmas, toreumata, signa, tabulas operis antiqui semper animosissime **comparasse**; seruitia rectiora politioraque immenso pretio, **cuius** ipsum etiam **puderet**, comparasse. Sic rationibus **veta(*ba)t** (*id) inferri.

Conuiuatum **esse** assidue per prouincias duobus tricliniis, uno **quo** sagati palliatue, altero **quo** togati cum illustrioribus prouinciarum discumberent. Domesticam disciplinam in paruis ac maioribus rebus diligenter seuerique rexit. Sic pistorem alium quam sibi panem conuiuis subicientem compedibus uinx(*i)t. Libertum gratissimum ob adulteratam equitis Romani uxorem, **nullo querente**, capitali poena adfec(*i)t.

N3. Habitauit primo in Subura modicis aedibus, post autem pontificatum maximum in Sacra uia domo publica. Munditiarum lautitiarumque studiosissimum multi prodiderunt: uillam in Nemorensi a fundamentis incohata magnoque sumptu absolutam, **quia** non tota ad animum ei responderat, totam diruisse, **quamquam** tenuem adhuc obaeratum; in expeditionibus tessellata et sectilia pauimenta circumtulisse.

Britanniam petisse spe margaritarum, quarum amplitudinem conferentem interdum sua manu exegisse pondus; gemmas, toreumata, signa, tabulas operis antiqui semper animosissime comparasse; seruitia rectiora politioraque immenso pretio, et cuius ipsum etiam puderet, **sic ut** rationibus uetaret inferri;

conuiuatum assidue per prouincias duobus tricliniis, uno quo sagati palliatue, altero quo togati cum illustrioribus prouinciarum discumberent. Domesticam disciplinam in paruis ac maioribus rebus diligenter **adeo seuerique** rexit, **ut** pistorem alium quam sibi panem conuiuis subicientem compedibus uinxerit, libertum gratissimum ob adulteratam equitis Romani uxorem, **quamuis** nullo querente, capitali poena adfecerit (SVET. *Caes.* 46–48)

II. FILTRES

(Estudia les normes sintàctiques i les precisions semàntiques que aporta la progressió del text)

– (*Caesar) Habitauit primo in Subura.

- Habitauit primo in Subura **modicis aedibus**.
- Habitauit **post pontificatum maximum** in Sacra uia.
- Habitauit post pontificatum maximum in Sacra uia **domo publica**.
- Habitauit post **autem** pontificatum maximum in Sacra uia domo publica.
- Habitauit primo in Subura modicis aedibus, post autem pontificatum maximum in Sacra uia domo publica.
- **Munditiarum lautiarumque studiosissimu(*s fuit)**.
- Munditiarum lautiarumque studiosissimum **multi prodiderunt**.
- **Villa(*) in Nemorensi a fundamentis incohata (*erat)**.
- Villa (*) in Nemorensi **absoluta (* erat)**.
- Villa (*) in Nemorensi **magno sumptu** absoluta (* erat).
- Villa(*) in Nemorensi a fundamentis incohata (*erat) **magnoque** sumptu absoluta(*)
- **(*Villa) non tota ad animum ei responderat**.
- **Villam totam dirui(*t)**
- Villam in Nemorensi a fundamentis incohata**m** magnoque sumptu absolutam, **quia** non tota ad animum ei responderat, totam diru(*erat).
- **(*Caesar) tenu(*is erat) et obaeratu(*s)**.
- (*Caesar) tenu(*is erat) **adhuc** et obaeratu(*s).
- **In expeditionibus tessellata et sectilia pauimenta circumtuli(*t)**.
- Villam in Nemorensi a fundamentis incohata**m** magnoque sumptu absolutam, quia non tota ad animum ei responderat, totam diru(*erat), **quamquam** tenu(*is) adhuc et obaeratu(*s). In expeditionibus tessellata et sectilia pauimenta circumtuli(*t).
- Villam in Nemorensi a fundamentis incohata**m** magnoque sumptu absolutam, quia non tota ad animum ei responderat, totam diru**isse**, quamquam tenuem adhuc et obaeratu**m**; in expeditionibus tessellata et sectilia pauimenta circumtul**isse**.
- Habitauit primo in Subura modicis aedibus, post autem pontificatum maximum in Sacra uia domo publica. Munditiarum lautitiarumque studiosissimum multi prodiderunt: uillam in Nemorensi a fundamentis incohata**m** magnoque sumptu absolutam, quia non tota ad animum ei responderat, totam diru**isse**, quamquam tenuem adhuc obaeratu**m**; in expeditionibus tessellata et sectilia pauimenta circumtul**isse**.
- **Britanniam peti(*it)**
- Britanniam peti(*it) **spe margaritarum**.

- (***Earum**) **amplitudinem confere(*bat)**.
- (***Earum**) **sua manu exeg(*erat) pondus**.
- **Interdum** (***earum**)sua manu exeg(***erat**) pondus.
- Britanniam peti(***it**) spe margaritarum, **quarum** amplitudinem confere(***bat**) (***et**) interdum sua manu exeg(***erat**) pondus.
- Britanniam peti(***it**) spe margaritarum, quarum amplitudinem conferentem interdum sua manu exeg(***erat**) pondus.
- **Gemmas compara(*uerat)**.
- **Toreumata** compara(***uerat**).
- **Signa** compara(***uerat**).
- **Tabulas operis antiqui** compara(***uerat**).
- Gemmas, toreumata, signa, tabulas operis antiqui semper compara(***uerat**).
- Gemmas, toreumata, signa, tabulas operis antiqui semper **animosissime** compara(***uerat**).
- Britanniam petisse spe margaritarum, quarum amplitudinem conferentem interdum sua manu exegisse pondus; gemmas, toreumata, signa, tabulas operis antiqui semper animosissime **comparasse**.
- **Seruitia rectiora politioraque** (***comparauerat**).
- Seruitia recta politioraque **inmenso pretio** (***comaprauerat**).
- **Et (*eius) ipsum pude(*bat)**.
- Et (***eius**) ipsum **etiam** pude(***bat**).
- Seruitia rectiora politioraque inmenso pretio (***comparauerat**), et **cuius** ipsum etiam pude(***bat**).
- (*** inmensum pretium**) **rationibus ueta(*bat) inferri**.
- Seruitia rectiora politioraque inmenso pretio (***comparasse**), et cuius ipsum etiam puderet, **sic ut** rationibus uetaret inferri.
- Britanniam petisse spe margaritarum, quarum amplitudinem conferentem interdum sua manu exegisse pondus; gemmas, toreumata, signa, tabulas operis antiqui semper animosissime comparasse; seruitia rectiora politioraque inmenso pretio, et cuius ipsum etiam puderet, sic ut rationibus uetaret inferri;
- **Conuiuatu (*s erat) duobus tricliniis**.
- Conuiuatu (***s erat**) **assidue** duobus tricliniis.
- Conuiuatu (***s erat**) assidue **per prouincias** duobus tricliniis.

- **Uno sagati palliatue discumbe(*bant).**
- **Altero togati cum illustrioribus prouinciarum** discumbe(*bant).
- Conuiatu (*s erat) assidue per prouincias duobus tricliniis, uno **quo** sagati palliatue, altero **quo** togati cum illustrioribus discumberent.
- **Domesticam disciplinam in paruis ac maioribus rebus diligenter rexit.**
- Domesticam disciplinam in paruis ac maioribus rebus **diligenter seuerique** rexit.
- **Pistor(*) panem conuiuis subici(*t).**
- Pistor(*) panem **alium quam sibi** conuiuis subici(*t).
- **Pistorem compedibus uinx(*it).**
- Pistorem alium quam sibi panem conuiuis subicientem compedibus uinx(*it).
- Domesticam disciplinam in paruis ac maioribus rebus diligenter **adeo seuerique** rexit, **ut** pistorem alium quam sibi panem conuiuis subicientem compedibus uinxerit.
- **Libertum gratissimum capitali poena adfec(*it).**
- Libertum gratissimum **ob adulteratam equitis Roamni uxorem** capitali poena adfec(*it).
- **Null(*us) querebatur.**
- Libertum gratissimum ob adulteratam equitis Romani uxorem, **nullo querente**, capitali poena adfec(*it).
- Libertum gratissimum ob adulteratam equitis Romani uxorem, **quamuis** nullo querente, capitali poena adfec(*it).
- Domesticam disciplinam in paruis ac maioribus rebus diligenter adeo seuerique rexit, ut pistorem alium quam sibi panem conuiuis subicientem compedibus uinxerit, libertum gratissimum ob adulteratam equitis Romani uxorem, quamuis nullo querente, capitali poena adfecerit.
- Habitauit primo in Subura modicis aedibus, post autem pontificatum maximum in Sacra uia domo publica. Munditiarum lautitiarumque studiosissimum multi prodiderunt: uillam in Nemorensi a fundamentis incohatam magnoque sumptu absolutam, **quia** non tota ad animum ei responderat, totam diruisse, **quamquam** tenuem adhuc obaeratum; in expeditionibus tessellata et sectilia pauimenta circumtulisse. Britanniam petisse spe margaritarum, quarum amplitudinem conferentem interdum sua manu exegisse pondus; gemmas, toreumata, signa, tabulas operis antiqui semper animosissime comparasse; seruitia rectiora politioraque immenso pretio, et cuius ipsum etiam puderet, **sic ut** rationibus uetaret inferri; conuiatum assidue per prouincias duobus tricliniis, uno quo sagati palliatue, altero quo togati cum illustrioribus prouinciarum discumberent. Domesticam disciplinam in paruis ac maioribus rebus diligenter **adeo seuerique** rexit, **ut** pistorem alium quam sibi panem conuiuis subicientem compedibus uinxerit, libertum gratissimum ob adulteratam equitis Romani uxorem, **quamuis** nullo querente, capitali poena adfecerit.

I. EXERCICIS DE COMPRESIÓ.

1. Qüestions

N 1

1. Vbi Caesar primo habitauit? 2. Quando in Sacra uia domo publica habitauit? 3. Quid in Nemorensi a fundamentis incohauerat? 4. Quae semper animosissime comparabat? 5. Vbi discumbebant qui sago aut pallio utebantur? 6. Quibuscum togati discumbebant? 7. Quomodo domesticam disciplinam Caesar rexit? 8. Quem compedibus uinxit? 9. Quem ob adulteratam uxorem equitis Romani capitali poena adfecit?.

N 2

1. Quomodo multi Caesarem prodiderunt? 2. Quid Caesar diruisse fertur? 3. Erat uilla Nemorensis uilis an magno pretio? 4. Cur Caesar Britanniam petiuit? 5. Quorum pretii Caesarem pudebat? 6. Vbi conuiuiae in prouincialibus cenis discumbebant? 7. Anne erat Caesar seuerior in paruis quam in maioribus rebus? 8. Quam ob rem libertum gratissimum Caesar capitali poena adfecit?.

N 3

1. Quid multi prodiderunt?. 2. Cur Caesar uillam diruisse fertur? 3. Quo usque seruorum pretii Caesarem pudebat? 4. Quomodo in conuiujs prouincialibus triclinia adsignabantur? 5. Cur Caesar pistorem compedibus uinxit? 6. Quis Caesari questus est libertum ei gratissimum adulterauisse equitis Romani uxorem?

2. Construi tres frases que tinguin sentit, emprant tots els mots que figuren desordenats a continuació:

N 1

recepit PRIMO

REPENTE LINQVEBATVR

tempore extremo lauream coronam

habitauit ex omnibus honoribus

MODICIS AEDIBVS

in Subura ANIMO

1.

2.

3.

N 2

incohata uillam ASSIDVE per prouincias

seruitia rectiora politioraque

IN NEMORENSI conuiuatum esse a fundamentis

magnoque sumptu diruisse ET immenso pretio

absolutam totam DVOBVS TRICLINIIS sagati palliative

cum illustrioribus comparasse **PVDERET**

VNO quo ALTERO quo etiam *togati*

prouinciarum discumberent CVIVS ipsum

1. Multi prodiderunt _____

2. Multi prodiderunt _____

3. Multi prodiderunt _____

N 3

COMITIALI MORBO

dictum

CIRCA CORPORIS CVRAM bis

emanasse SVLLAE inter res agendas

correptus est

morosior ut **non solum CAVERENT**

AC raderetur sed

optimates **PRAECINCTVM PVERVM** tonderetur

SAEPIVS admonentis ut etiam

VELLERETVR male

1. _____

2. _____

3. _____

II. EXERCICIS DE MORFOLOGIA NOMINAL I PRONOMINAL.

N 1

1. A partir de la informació següent completeu els espais en blanc i deduiu la formació de l'acusatiu singular i de l'acusatiu plural en llatí.

ACUSATIU SINGULAR (-M)	ACUSATIU PLURAL (-S)
Incohauerat uillam	Incohauerat uilla-s
Reuocabat capillu-m deficientem	Reuocabat capillo-s deficientes
Recepit coronam lauream	Recepit coronas laureas
Subiecit panem	Subiecit panes
Capillu-m breue-m habuit	Capillo-s breues habuit

ACUSATIU SINGULAR (-M)	ACUSATIU PLURAL (-S)
Comparabat gemmam	Comparabat _____
Per somnu-m exterrebatur	Per _____ exterrebatur
Comparabat _____	Comparabat tabulas
Vinxit pistorem	Vinxit _____
Habuit _____	Habuit capillos raros
Omitto _____	Omitto notissimos uersus

2. A partir de la informació següent completeu els espais en blanc i deduiu la formació de l'ablatiu singular i plural dels mots llatins.

ABLATIU SINGULAR	ABLATIU PLURAL
fluxa cinctura	flux-is cinctur-is
nonnulla epistola	nonnull-is epistol-is
immenso pretio	immens-is preti-is
lato clauo	lat-is clau-is
nigro oculo	nigr-is ocul-is
fundamento	fundament-is
omni honore	omni-bus honori-bus
illustriore	illustriori-bus
maiore re	maiori-bus re-bus
compede	compedi-bus
auctione	auctioni-bus
prouinciali	prouinciali-bus
ciuili	ciuili-bus

sumptu	sumpt-ibus
cultu	cult-ibus
conuentu	conuent-ibus
tereti membro	tereti__ membr__
domo publica	dom__ public__
magno sumptu	magn__ sumpt__
sua manu	su__ man__
parua ac maiore re	paru__ ac maiori__ re__
capitali poena	_____
gravi obprobrio	_____
pleno conuiuio	_____
urbico negotiatore	_____
bello ciuili	_____

3. Col·loqueu en la frase el sintagma entre parèntesi precedit d'un dels connectors proposats i feu els canvis morfològics pertinents quan calgui. Per exemple:

(Suburam) Habitauit **in Subura**.

in, post, ex, a, cum, circa, ad

1. (habitum) _____ Nero pudendus fuit.
2. (Sacram uiam) Caesar habitauit _____.
3. (aureum lectum) Caesar _____ decubuit.
4. (bellum Gallicum) _____ Caesar bellum ciuile incohauit.
5. (Galliam) Caesar _____ in Hispaniam uenit.
6. (uerticem) Caesar capillos _____ reuocabat.
7. (uictum) _____ Caesar indifferens fuit.
8. (Cleopatram) Caesar conuiuium _____ in lucem saepe protraxit.
9. (Britanniam) Caesar exercitum _____ transuexit.

N 1 i 2

1. Continueu la sèrie, tot seguint l'exemple proposat.

(Togam) Togatus est qui toga utitur

1. (Tunicam) Tunicatus est qui _____ utitur.
2. (Praetextam) Praetextatus est qui _____ utitur.
3. (Sagum) Sagatus est qui ---_____ utitur.
4. (Pallium) Palliatus est qui _____ utitur.
5. (Vestem) Vestitus est qui _____ utitur.
6. (Trabeam) _____ est qui _____ utitur.
7. (Lacernam) Lacernatus est qui _____ utitur.
8. (Stolam) Stolata est quae _____ utitur.
9. (Pilleum) _____ est qui _____ utitur.

2. Augusti descriptio.

Substituïu el verb *fuit* per *habuit* i viceversa, fent els canvis que calgui:

Forma fuit eximia, uultu tranquillo et sereno. Oculos habuit claros ac nitidos, dentes raros et exiguos et scabros, capillum inflexum et subflauum, mediocres aures, nasum eminentiorem, colorem inter aquilum et candidum, staturam breuem (SVET. Avg. 79).

N 2

1. Morfologia pronominal. Les formes del pronom relatiu.

SINGULAR			PLURAL		
MASC.	FEM.	NEUTRE	MASC.	FEM.	NEUTRE
Nm. qui	quae	quod	qui	quae	quae
Acs. quem	quam	quod	quos	quas	quae
Gn. cuius	cuius	cuius	quorum	quarum	quorum
Dt. cui	cui	cui	quibus	quibus	quibus
Ab. quo	qua	quo	quibus	quibus	quibus

2. Inseriu en l'espai en blanc el relatiu en la forma que correspongui:

1. Ecce Caesar nunc triumphat _____ subegit Gallias.

2. Augustus medico Antonio Musae, _____ opera ex ancipiti morbo conualuerat, statuam iuxta signum Aesculapii statuit.
3. Fortasse oratio *Pro Quinto Metello* non ab Cicerone edita est, sed excepta est ab actuariis _____ male uerba eius subsequebantur.
4. Reliquit et *De analogia* duos libros et *Anticatones* totidem ac praeterea poema _____ inscribitur *Iter*.
5. Iulius Caesar Pompei copias, _____ sub tribus legatis M. Petreio et L. Afranio et M. Varrone in Hispania erant, inuasit.
6. Historia de Papirio Praetextato dicta scriptaque est a M. Catone in oratione, _____ usus est ad milites contra Galbam.

3. Morfologia pronominal. Els adjectius-pronoms indefinits.

Les característiques flexives dels adjectius-pronoms indefinits són les mateixes que les del pronom relatiu i dels pronoms demostratius. Observa, doncs, la flexió del pronom **aliquis, aliqua, aliquid/aliquod**, "algú, alguna, quelcom".

SINGULAR			PLURAL		
MASC.	FEM.	NEUTRE	MASC.	FEM.	NEUTRE
N. aliquis	aliqua	aliquid/-quod	aliqui	aliquae	aliquae
Ac. aliquem	aliquam	aliquid/-quod	aliquos	aliquas	aliquae
G. alicuius	alicuius	alicuius	aliquorum	aliquarum	aliquorum
D. alicui	alicui	alicui	aliquibus	aliquibus	aliquibus
Ab. aliquo	aliqua	aliquo	aliquibus	aliquibus	aliquibus

Pronoms d'aquesta mena també ho són **quis, quae, quid/quod; alius, alia, aliud**. A més, existeixen força pronoms-adjectius indefinits que estan formats per dues parts. La primera és variable, és a dir, es flexiona, mentre que la segona sempre roman invariable. Observa l'exemple següent:

SINGULAR			PLURAL		
MASC.	FEM.	NEUTRE	MASC.	FEM.	NEUTRE
N. quidam	quaedam	quid-/quoddam	quidam	quaedam	quaedam
Ac. quendam	quendam	quid-/quoddam	quosdam	quasdam	quaedam
G. cuiusdam	cuiusdam	cuiusdam	quorundam	quarundam	quorundam
D. cuidam	cuidam	cuidam	quibusdam	quibusdam	quibusdam
Ab. quodam	quodam	quodam	quibusdam	quibusdam	quibusdam

En aquesta sèrie cal incloure els pronoms-adjectius **quisque, quaeque, quidque/quodque; quisquam** (m. i f.), **quidquam/quodquam; quicumque, quaecumque, quodcumque; quivis, quaevis, quidvis/quodvis i uterque, utraque, utrumque**.

Finalment, cal que tingueu present una sèrie de pronoms-adjectius indefinits que es flexionen com els adjectius en **-us, -a, -um** tot i que mantenen els morfemes desinencials propis del genitiu i del datiu singulars dels pronoms. Pertanyen a aquest grup els pronoms: **alter, altera, alterum; uter, utra, utrum; neuter, neutra, neutrum; ullus, ulla, ullum; nullus, nulla, nullum; totus, tota, totum**.

4. Tenint en compte el que acabeu de llegir, resoleu les següents equacions morfològiques:

1. mors / mortis : quisque / _____
2. pauimenta / pauimento : utraque / _____
3. panem / panium : alium / _____
4. ipsorum / ipse : quorumuis / _____
5. disciplinam / disciplinae : nullam / _____

5. Subratlleu, a cada número, la forma del pronom o adjectiu indefinit entre parèntesi que cal introduir en l'espai en blanc per tal que la frase sigui correcta gramaticalment.

1. _____ hoc Caesari exprobrauerunt. (cuiusdam, quodam, quidam, quendam)
2. _____ suum. (quorunque, quaeque, quidque, cuique)
3. _____ in ore (est), _____ in corde. (aliud... aliud, alius... alius, alii... alii, alium... alium)
4. Melius putatur _____ partem attingere, quam nullam. (aliquid, alicuius, aliquas, aliquam)
5. Cicero in _____ epistolis scripsit Caesarem florem aetatis in Bithynia contaminauisse. (quibusdam, quadam, quasdam, cuidam)
6. _____ negotiatorum in triclinio cum Caesare accubabant. (nonnullius, nonnullos, nonnullo, nonnulli)
7. Curio Caesarem "omnium mulierum uirum" appellauit: sic _____ dubium non fuit eum adulteriorum infamia flagrauisse. (aliquis, alicui, aliquo, aliquarum)
8. Caesar Lusitanorum _____ oppida hostiliter diripuit. (quibusdam, quoddam, quiddam, quaedam)
9. Quidquid uis esse tacitum, _____ dixeris. (nulli, nullo, nulla, nullorum)
10. Caesar equum insignem non sessoris _____ patientem magna cura aluit. (alteri, alter, alterum, alterius).

6. Fixeu-vos en l'exemple i completeu les frases amb els elements entre parèntesi que estan en nominatiu –singular o plural.

Adficere libertum poena capitali

1. Adficere _____ (seruus, mors)
2. Adficere _____ (Vercingetorix, supplicia)
3. Adficere _____ (Spartacus, crux)
4. Adficere _____ (Caesar, beneficia)

7. Fixeu-vos en l'exemple i completeu les frases amb els elements entre parèntesi que estan en

nominatiu –singular o plural.

Pretii Caesarem pudebat (pretium Caesar)

1. _____ pudet. (stultitia mea, ego)
2. _____ non pudet. (infamia sua, milites)
3. Caesaris _____ pudet. (contubernium, populus Romanus)
4. Cleopatrae _____ non pudebat. (amor, Caesar)
5. Obtrectatorum _____ pudet. (ioca, ego)

N 3

1. Uniu les següents frases al sintagma multi prodiderunt, canviant la forma del verb que apareix en negreta per la forma d'infinitiu corresponent:

1. (**Multi prodiderunt**) + Villam in Nemorensi a fundamentis incohatam magnoque sumptu absolutam totam **diruerat**.

2. (**Multi prodiderunt**) + In expeditionibus tessellata et sectilia pauimenta **circumtulerat**.

3. (**Multi prodiderunt**) + Britanniam **petiuerat** spe margaritarum.

4. (**Multi prodiderunt**) + Gemmas, toreumata, signa, tabulas operis antiqui semper animosissime **comparauerat**.

5. (**Multi prodiderunt**) + Seruitia rectiora politioraque immenso pretio **comparauerat**.

6. (**Multi prodiderunt**) + **Conuiuatus erat** assidue per prouincias duobus tricliniis.

III. EXERCICIS DE MORFOLOGIA VERBAL.

Nivell 1

1. Els temes verbals.

Les formes del verb llatí es construeixen sobre tres temes, semblantment com succeeix amb el verb anglès. De

la mateixa manera com el verb anglès s'enuncia amb tres formes –p. e. *see, saw, seen; buy, bought, bought; do, did, done*– el verb llatí s'enuncia

TEMA DE PRESENT	TEMA DE PERFET	TEMA DE SUPÍ
incoho	incohauí	incohatum
habito	habitaui	habitatum
retineo	retinui	retentum
habeo	habui	habutum
peto	petiui	petitum
mitto	mihi	missum
uenio	ueni	uentum
punio	puniui	punitum

2. A partir de la següent informació completeu els espais en blanc.

TEMA DE PRESENT	IMPERFET D'INDICATIU.	TEMA DE PERFET	PLUSQUAMPERFET D'INDICATIU.
– (Ø)	–BA–T	– (I)	–ERA–T

TEMA DE PRESENT	IMPERFET D'INDICATIU.	TEMA DE PERFET	PLUSQUAMPERFET D'INDICATIU.
Incoho	Incoha–bat	Incohau–i	Incohau–erat
Habito	Habita–bat	Habitaui–i	Habitaui–erat
Comparo	_____	Comparaui	_____
Appello	_____	Appellaui	_____
Saluto	_____	Salutaui	_____
Sto	_____	Steti	_____

TEMA DE PRESENT	IMPERFET D'INDICATIU.	TEMA DE PERFET	PLUSQUAMPERFET D'INDICATIU.
Pet–o	Pet–e–bat	Petiu–i	Petiu–erat
Mitt–o	Mitt–e–bat	Mis–i	Mis–erat
Exig–o	_____	Exegi	_____
Rado	_____	Rasi	_____

Cingo		Cinxi	
Rego		Rexi	
Educo		Eduxi	
Diruo		Dirui	
Discumbo		Discubui	
Vinco		Vici	
Puni-o	Puni-e-bat	Puniu-i	Puniu-erat
Veni-o	Veni-e-bat	Ven-i	Ven-erat
Accio		Acciui	
Audio		Audiui	
Comperio		Comperi	
Vincio		Vinx-i	

IV. EXERCICIS SEMANTICS I SINTÀCTICS.

N 1

1. Subratlleu el mínim de mots imprescindibles per tal de formar una proposició completa.

1. Caesar uillam in Nemorensi a fundamentis incohauerat.
2. Caesar in expeditionibus tessellata et sectilia pauimenta circumferebat.
3. Caesar Britanniam petiuit spe margaritarum.
4. Caesar seruos rectiores politioresque immenso pretio comparabat.
5. Pistor alium panem quam Caesari conuiuis subiecit.
6. Caesar libertum gratissimum ob adulteratam uxorem equitis Romani capitali poena adfecit.
7. Pretii ipsum etiam pudebat.

2. Barreu els verbs incompatibles amb els arguments proposats:

1. Caesar coronam. (recepit, subegit, reiecit)
2. Caesar modicis aedibus. (habitaui, periit, duxit)
3. Caesar uillam a fundamentis. (habitaui, diruit, incohauit)

4. Caesar seruos inmenso pretio. (comparauit, uendidit, appellauit)
5. Caesar libertum capitali poena. (adfecit, absoluit, uinxit)
6. Pistor panem conuiuis. (periit, subiecit, dedit)
7. Pompeius filiam Caesaris in matrimonium. (recepit, exegit, duxit)

N 3

1. Barreu les construccions amb **ut** què no semblen imprescindibles per a construir un missatge.

1. Pretii ipsum pudebat, **sic ut** rationibus uetaret inferri.
2. Caesar domesticam disciplinam in paruis rebus **adeo** seure rexit **ut** pistorem alium quam sibi panem conuiuis subicientem compendibus uinxerit.
3. Caesar circa corporis curam morosior erat **ut** diligenter tonderetur, **ut** quidam exprobauerunt.
4. Unde emanauit Sullae dictum optimates admonentis, **ut** male praecinctum puerum cauerent.

V. EXERCICIS DE LÈXIC.

N 1 i 2

1. Completeu les següents equacions lèxiques:

1. laurus / laurus : caluus / _____
2. domus / aedes : immensus / _____
3. nigrum / candidum : ualetudo / _____
4. nonnullus / nemo : sumptuosus / _____
5. non / sic : unus / _____
6. ad / a : primo / _____
7. publicus / domesticus : dominus / _____

2. Escriviu la preposició adequada al context, de les que trobareu a continuació:

a, circa, cum, ex, in, in, ob, per, super.

1. Romulus _____ Palatino habitauit modica casa.
2. Caesar domum _____ tabulis pictis antiquis ornaui.
3. _____ Subura _____ Sacram uiam domicilium Caesar mutauit.
4. Margaritas _____ regiones Britanniae comparabat.

5. Romani _____ pauimentum opus tessellatum ponebant.
6. _____ cultum Augustus eminens fuit.
7. _____ omnibus margaritis Caesar amplissimas comparabat.
8. Sulla _____ eam rem Caesarem cauebat.

Nivell 2

3. Trieu un pronom o adjectiu entre parèntesi i introduï-lo en l'espai en blanc per tal que la frase sigui correcta semànticament i sintàctica.

1. _____ est annis uelocius. (nemo, nihil, quid, utrum)
2. Homo sum: humani _____ a me alienum puto. (totum, nihil, quidque, nemo)
3. Caue _____ incipias, quod paeniteat postea. (quidquam, neutrum, quid, quidque)
4. Fortunam suam _____ parat. (quisque, quisquam, aliquis, quicumque)
5. _____ est uiolentum, non est durable. (totum, utrum, neutrum, quod)
6. Quod natura dedit, tollere _____ potest. (nemo, quiuis, alter, quidam)

Repertori

Establiu un significat aproximat per a les següents famílies de paraules, i amplieu les possibilitats:

Agere (actio), EXIGERE ,

Conuiua, CONUIUARE, conuiuium...

Facere, ADFICERE, conficere, deficere, inficere...

Ferre, afferre, CIRCUMFERRE, conferre, deferre, inferre, perferre, referre, sufferre...

Habere (habilis, habitus), HABITARE (habitatio), adhibere, exhibere, inhibere...

Parare (peritus), COMPARARE, imperare (imperium, imperitus, imperitare)...

PETERE (petitio, petitor, petitus), repetere...

Ruere, DIRUERE...

Soluere (solubilis, solutio, solutus), ABSOLUERE (absolutus, absolutio), dissoluere... (dissolutus, dissolutio), persoluere, resoluere (resolutus, resolutio)...

V. EXERCICIS DE DERIVACIÓ.

Esbrineu quin mot català / castellà han donat les paraules llatines i formuleu la /les regla /-es de derivació corresponents al comportament de les dentals en posició final:

CATALÀ CASTELLÀ

pontificatum _____

consulatum _____

tempestatem _____

uanitatem _____

longitudo _____

rusticitatem _____

monumentum _____

societatem _____

libertatem _____

libertum _____

senatum _____

magistratum _____

amplitudo _____

pauimentum _____

conuentum _____

indifferentem _____

hospitem _____

magnitudo _____

MEMORANDA

Morfologia

N 1

nominal Acusatiu plural (-s); ablatiu plural (-is, -bus)

Règim de les preposicions.

verbal Tema de present / Tema de perfet / Tema de supí

Imperfet d'indicatiu / plusquamperfet d'indicatiu

(-ba-t / era-t).

conjuncions *et, -que, ac, tamen, autem*

N 2

pronominal Pronom relatiu i pronom-adjectius indefinits (quadres i mauals)

Lèxic

derivació Comportament de les dentals en posició final secundària

Semantica i sintaxi

N 1

Predicats amb un argument: Caesar conuiuatus erat

dos arguments: Caesar habitauit in Subura, Caesar incohauerat (absoluerat/diruerat) uillam, Caesar Britanniam petiuit.

tres arguments: Caesar libertum capitali poena adfecit

N 2

Absència (aparent?) de l'argument 1: ipsum pretii pude(*bat)

Equivalència entre paraules i complexos oracionals I (adjectius): Britanniam

peti(*erat) spe margaritarum, quarum sua manu exeg(*erat) pondus.

Seruitia compara(*uerat) inmenso pretio, cuiusipsum etiam puderet.

N 3

Equivalència entre paraules i complexos oracionals II (Arguments):

Adjunts: (*Pretii) ipsum pudebat, sic ut rationibus ueta(*bat) inferri.

UNITAT 4

Gallico denique triumpho milites eius inter cetera carmina, qualia currum prosequentes ioculariter canunt, etiam illud uulgatissimum pronuntiauerunt:

Gallias Caesar subegit, Nicomedes Caesarem:

Ecce Caesar nunc triumphat qui subegit Gallias,

Nicomedes non triumphat qui subegit Caesarem

Pronum et sumptuosum in libidines fuisse constans opinio est, plurimasque et illustres feminas corrupisse, in quibus Postumiam Serui Sulpicii, Lolliam Auli Gabini, Tertullam Marci Crassi, etiam CN. Pompei Muciam.

Nam certe Pompeio et a Curionibus patre et filio et a multis exprobratum est, quod cuius causa post tres liberos exegisset uxorem et quem gemens "Aegisthum" appellare consuesset, eius postea filiam potentiae cupiditate in matrimonium recepisset. Sed ante alias dilexit Marci Bruti matrem Seruiliam, cui et proximo suo consulatu sexagens sesterium margaritam mercatus est, et bello ciuili super alias donationes amplissima praedia ex auctionibus hastae minimo addixit; cum quidem plerisque uilitatem mirantibus facetissime Cicero: "Quo melius", inquit, "emptum sciatis, tertia deducta" existimabatur enim Seruiliam etiam filiam suam Tertiam Caesari conciliare (SVET. *Caes.* 49–50)

Nivells

N1. Gallico triumpho milites Caesaris currum prosequantur et ioculariter canebant; etiam illud carmen uulgatissimum pronuntiauerunt:

Gallias Caesar subegit, Nicomedes Caesarem:

Caesar subegit Gallias et ecce nunc triumphat;

Nicomedes subegit Caesarem et non triumphat.

Pronus et sumptuosus in libidines fuit. Constans opinio est. Plurimas et illustres feminas corrupit: In eis, Postumiam Serui Sulpicii, Lolliam Auli Gabini, Tertullam Marci Crassi, etiam Cn. Pompei Muciam. Nam certe Pompeio et a Curionibus patre et filio et a multis exprobratum est id: eius (Caesaris) causa post tres liberos exeg(*erat) uxorem et eum (Caesarem) gemens "Aegisthum" appellare consue(*uerat); eius (*Caesaris) postea filiam potentiae cupiditate in matrimonium recep(*erat). Sed ante alias dilexit Marci Bruti matrem Seruiliam Ei proximo suo consulatu sexagens sesterium margaritam mercatus est. Et bello ciuili super alias donationes amplissima praedia ex auctionibus hastae minimo addixit. Tunc quidem plerique uilitatem mira*bantur et facetissime Cicero inquit: melius emptum est, sci*te: tertia deducta *est". Id existimabatur enim: Seruili*a etiam filiam suam Tertiam Caesari conciliabat.

N2. Gallico denique triumpho milites eius inter cetera carmina, **qualia** currum **prosequentes** ioculariter canunt, etiam illud uulgatissimum pronuntiauerunt:

Gallias Caesar subegit, Nicomedes Caesarem:

Ecce Caesar nunc triumphat **qui** subegit Gallias,

Nicomedes non triumphat **qui** subegit Caesarem

Pronum et sumptuosum in libidines **fuisse** constans opinio est, plurimasque et illustres feminas corrupisse, **in quibus** Postumiam Serui Sulpicii, Lolliam Auli Gabini, Tertullam Marci Crassi, etiam Cn. Pompei Muciam. **Cuius** causa post tres liberos Pompeius uxorem exeg*erat et **quem gemens** "Aegisthum" appellare consueu*erat, eius postea filiam potentiae cupiditate in matrimonium recep*erat. Certe id Pompeio et a Curionibus patre et filio et a multis exprobratum est. Sed ante alias dilexit Marci Bruti matrem Seruiliam, **cui** et proximo suo consulatu sexagens sesterium margaritam mercatus est, et bello ciuili super alias donationes amplissima praedia ex auctionibus hastae minimo addixit; **cum** plerisque uilitatem **mirantibus** facetissime Cicero: "Melius", inquit, "emptum (*esse) **sciatis**, tertia deducta;" existimabatur enim Seruiliam etiam filiam suam Tertiam Caesari conciliare.

N3. Gallico denique triumpho milites eius inter cetera carmina, qualia currum prosequentes ioculariter canunt, etiam illud uulgatissimum pronuntiauerunt:

Gallias Caesar subegit, Nicomedes Caesarem:

Ecce Caesar nunc triumphat qui subegit Gallias,

Nicomedes non triumphat qui subegit Caesarem

Pronum et sumptuosum in libidines fuisse constans opinio est, plurimasque et illustres feminas corrupisse, in quibus Postumiam Serui Sulpicii, Lolliam Auli Gabini, Tertullam Marci Crassi, etiam CN. Pompei Muciam. Nam certe Pompeio et a Curionibus patre et filio et a multis exprobratum est, **quod** cuius causa post tres liberos exegisset uxorem et quem gemens "Aegisthum" appellare consuesset, eius postea filiam potentiae cupiditate in matrimonium recepisset. Sed ante alias dilexit Marci Bruti matrem Seruiliam, cui et proximo suo consulatu sexagens sesterium margaritam mercatus est, et bello ciuili super alias donationes amplissima praedia ex auctionibus hastae minimo addixit; cum quidem plerisque uilitatem mirantibus facetissime Cicero: "**Quo** melius", inquit, "emptum sciatis, tertia deducta" existimabatur enim Seruiliam etiam filiam suam Tertiam Caesari conciliare (SVET. *Caes.* 49–50)

FILTRES

- Milites ioculariter canunt.
- Milites **currum prosequentes** ioculariter canunt
- Milites **eius** etiam illud uulgatissimum pronuntiauerunt.
- Milites eius **inter cetera** carmina etiam illud uulgatissimum pronuntiauerunt.
- Milites eius inter cetera carmina, **qualia** currum prosequentes ioculariter canunt, etiam illud uulgatissimum pronuntiauerunt.
- Gallias Caesar subegit.
- Nicomedes Caesarem *subegit.
- Gallias Caesar subegit, Nicomedes Caesarem.
- **Ecce** Caesar nunc triumphat .
- Ecce Caesar nunc triumphat **qui** subegit Gallias.
- Nicomedes non triumphat .
- Nicomedes non triumphat qui subegit Caesarem.
- Gallias Caesar subegit, Nicomedes Caesarem: Ecce Caesar nunc triumphat qui subegit Gallias, Nicomedes non triumphat qui subegit Caesarem.
- Pronum et sumptuosum in libidines fu*it.
- Pronum et sumptuosum in libidines **fuisse constans opinio est.**
- Plurimas et illustres feminas corripu*it.
- Pronum et sumptuosum in libidines fuisse constans opinio est, plurimasque et illustres feminas **corrupisse.**

- Constans opinio est plurimasque et illustres feminas corripuisse: **Postumiam Serui Sulpicii, Lolliam Auli Gabini, Tertullam Marci Crassi, etiam CN. Pompei Muciam.**
- Constans opinio est plurimasque et illustres feminas corripuisse, **in quibus** Postumiam Serui Sulpicii, Lolliam Auli Gabini, Tertullam Marci Crassi, etiam CN. Pompei Muciam.
- Pronum et sumptuosum in libidines fuisse constans opinio est, plurimasque et illustres feminas corrupisse, in quibus Postumiam Serui Sulpicii, Lolliam Auli Gabini, Tertullam Marci Crassi, etiam CN. Pompei Muciam.
- *Pompeius *Caesaris causa uxorem exeg*erat.
- *Pompeius *Caesaris causa **post tres liberos** uxorem exeg*erat.
- *Pompeius *eum Aegisthum **apellare consue***uerat.
- Eius postea filiam in matrimonium recep*erat.
- Eius postea filiam **potentiae cupiditate** in matrimonium receperat.
- **Cuius** causa post tres liberos exegisset uxorem, eius postea filiam in matrimonium recep*erat.
- **Quem** gemens Aegisthum appellare consuesset, eius postea filiam in matrimonium recep*erat.
- Cuius causa post tres liberos exegisset uxorem et quem gemens Aegisthum appellare consuesset, eius postea filiam potentiae cupiditate in matrimonium recep*erat.
- Nam certe Pompeio et a Curionibus patre et filio et a multis *id exprobratum est.
- Nam certe Pompeio et a Curionibus patre et filio et a multis exprobratum est **quod** cuius causa post tres liberos exegisset uxorem et quem gemens "Aegisthum" appellare consuesset, eius postea filiam potentiae cupiditate in matrimonium recepisset.
- Sed dilexit Marci Bruti matrem Seruiliam.
- Sed **ante alias** dilexit Marci Bruti matrem Seruiliam.
- Cui et **proximo suo consulatu** sexagiens sestertium margaritam mercatus est.
- Et amplissima praedia addixit.
- Et **super alias donationes** amplissima praedia addixit.
- Et **bello ciuili** super alias donationes amplissima praedia addixit.
- Et bello ciuili super alias donationes amplissima praedia **ex auctionibus hastae** addixit.
- Et bello ciuili super alias donationes amplissima praedia **ex auctionibus hastae minimo** addixit.
- Quidem **plerisque uilitatem mirantibus** facetissime Cicero inquit,
- Quidem plerisque uilitatem mirantibus facetissime Cicero: **melius**, inquit, **emptum.**

- Quidem plerisque uilitatem mirantibus facetissime Cicero: melius, inquit, emptum, **tertia deducta**.
- **Cum** quidem plerisque uilitatem mirantibus facetissime Cicero: "Quo melius", inquit, "emptum sciatis, tertia deducta".
- Existimabatur enim Seruiliam etiam filiam suam Tertiam Caesari conciliare.
- Cum quidem plerisque uilitatem mirantibus facetissime Cicero: "**Quo** melius", inquit, "emptum sciatis, tertia deducta" existimabatur enim Seruiliam etiam filiam suam Tertiam Caesari conciliare

I. EXERCICIS DE COMPRESIÓ

1. Qüestions.

Nivell 1

1. Qui Gallico triumpho Caesaris currum prosequerentur? 2. Quem subegit Nicomedes? 3. Qualis Caesar in libidines fuit? 4. Quot illustres feminas corrupit? 5. Cuius uxor Lollia erat? 6. Quam mulierem Caesar magis dilexit? 7. Appellauitne Pompeius Caesarem "Aegisthum"? 9. Qua causa Pompeius Caesaris filiam in matrimonium receperat? 10. Quando Caesar Seruiliae margaritam mercatus est? 11. Quanti margarita Seruiliae erat? 12. Quid plerique mirabantur?

Nivell 2

1. Vbi milites triumpho sunt? 2. Quid de Caesare circa libidines fertur? 3. Quae Postumia, Lollia et Tertulla erant? 4. Cuius causa Pompeius uxorem exegerat? 5. Quid Pompeio Curiones exprobrauerunt? 6. Quid Pompeius consueuerat? 7. Cui Caesar amplissima praedia minimo pretio emit? 8. Quid plerique existimabantur?

Nivell 3

1. Quid Caesaris milites irridebant? Irridebant quod.... 2. Quid Pompeio et a Curionibus et a multis exprobratum est? 3. Quid Pompeius facere consuevit antequam Caesaris filiam in matrimonium receperat? 4. Vnde Caesar Seruiliae amplissima praedia addixit? 5. An Cicero "Quo melius" inquit "emptum sciatis, tertia deducta", uno ipso solo mirante? 6. Cur ex Ciceronis uerbis praedia melius empti erant?

2. Verum an falsum?

Nivell 2 i 3

1. Multi prodiderunt Caesarem pronum et sumptuosum in libidines fuisse.
2. Pompeius Caesaris filiam potentiae cupiditate in matrimonium receperat.
3. Curiones pater et filius Pompeio rem exprobrauerunt.
4. Caesar Marci Bruti matri Seruiliae bello ciuili margaritam mercatus est.
5. Seruiliam filiam suam Tertiam Caesari conciliauisse constans opinio est.
6. Constans opinio est plurimas et illustres feminas corrupisse, in quibus Serui Sulpici uxorem Postumiam, Auli Gabini uxorem Lolliam, Marci Crassi uxorem Tertullam, etiam Cn. Pompei uxorem Muciam.

3. Construiu tres frases que tinguin sentit, emprant tots els mots que figuren desordenats a continuació:

Nivell 1

Domesticam disciplinam diligenter

in parvis ac maioribus rebus Plerique

uilitatem praedii

Caesaris causa

Pompeius

rexit *post tres liberos*

uxorem

mirabantur

seuereque *exegerat*

1. _____

2. _____

3. _____

Nivell 2 i 3.

opinio

pronum et sumptuosum et a Curionibus patre

cum constans est

exprobratum est

id **et filio** et a multis

in libidines **FUISSE** uilitatem

Cicero Melius inquit

Certe plerisque Pompeio

mirantibus facetissime tertia deducta

emptum sciatis

1. _____ 2. _____

3. _____

II. EXERCICIS DE MORFOLOGIA NOMINAL

Nivell 1

1. Subratlleu el mot en el cas adequat, per tal que la frase tingui sentit:

1. Caesar utebatur _____ (lato clauo, latum clauum, lati clauī, latos clauos).
2. Pudicitiae eius famam nihil quidem praeter _____ Nicomedis laesit (contubernio, contubernium, contubernii, contuberniis).
3. Praetereo actiones Dollabellae et _____ (Curionem patrem, Curione patre, Curionis patris).
4. _____ in Nemorensi a fundamentis incohauerat (uilla, uillis, uillae, uillam).

2. Observeu el quadre sinòptic dels tipus d'adjectius i, a continuació, feu concordar cadascun dels adjectius de la sèrie amb el nom corresponent:

TIPUS	MASCULÍ	FEMENÍ	NEUTRE
-O, -A, -O	candido-	candida-	candido-
-I	ciuili-	ciuili-	ciuili-
-C	rapac-	rapac-	rapac-
-T	prudent-	prudent-	prudent-
-R	pauper-	pauper-	pauper

1. colore candido 7. alium panem

colores _____ panes

2. tempore extremo 8. graui et perenni obprobrio

temporis _____ et _____ obprobriis

3. conuentu maximo 9. adulteratam uxorem

conuentibus _____ uxoris

4. domo publica 10. bello ciuili

domi _____ belli _____

5. magno sumptu 11. alias donationes

_____ sumptibus _____ donationibus

6. uiros audaces 12. luna decrescente

uiri _____ lunae _____

3. Poseu en llatí el text següent:

Neró fou d'alçada justa, de cabell ros i de luxúria immoderada. Va tenir els ulls foscos i grans, els cabells llargs i la barba afaitada. Fou d'aspecte notable i pel que fa al seu abillament (*habitum*), sempre usava una túnica sense cinturó.

Nivell 2 i 3.

1. Fixeu-vos en la formació dels participis en llatí i , a continuació completeu els espais buits.

PRESENT PASSAT

parat/paratum paran(t)s, -tis paratus, -a, -um

dat/datum _____

monet/monitum monen(t)s, -tis monitus, -a, -um

supplet/suppletum _____

regit/rectum regen(t)s, -tis rectus, -a, -um

prouehit/prouectum _____

scit/scitum scien(t)s, -tis scitus, -a, -um

audit/auditum _____

2. Completeu les equacions següents amb les formes adients del participi:

1. mittens/mitto : uidens/ _____

2. laedo/laesus : facio/ _____

3. recta/rego : absoluta/ _____

4. omissus/omitto : circumlatus/ _____

5. appellantem/appellatum : respondentem/ _____

6. dirutus/diruo : usus/ _____

7. conuiuatam/conuiuior : appellatam/ _____

8. proscribens/proscriptus : uidens/ _____

9. sto/stantem : obicio/ _____

3. Introduïu en els espais en blanc les formes adients de participi de present, seguint l'exemple proposat:

Caesar Nysae causam **defendebat** beneficiaque regis **commemorabat**.

Caesarem Nysae causam **defendentem** beneficiaque regis **commemorantem** Cicero exprobrauit.

1. Pistor alium quam sibi panem conuiuis subiciebat.

Pistorem alium quam sibi panem _____ Caesar compedibus uinxit.

2. Sulla optimates saepius admonebat: "puerum caete".

Inde emanauerat Sullae dictum optimates saepius _____ : "puerum caete".

3. Caesaris milites currum prosequabantur.

Caesaris milites currum _____ carmina canebant.

4. Plerique praediorum uilitatem mirabantur.

Cum plerisque praediorum uilitatem _____ inquit Cicero: "bene empta sunt".

4. Introduïu en els espais en blanc les formes adients de participi de perfet, seguint l'exemple proposat:

Caesar uillam a fundamentis in Nimorensi **incohauit** magnoque sumptu **absoluit**.

Caesar uillam a fundamentis in Nimorensi **incohata** magnoque sumptu **absoluta** diruit.

1. Caesar caluitii deformitatem saepe obtrectatorum iocis obnoxiam experiebatur.

Caesar caluitii deformitatem, saepe obtrectatorum iocis obnoxiam _____, iniquissime ferebat.

2. Populus Romanus illud carmen uulgauit.

Gallico triumpho milites Caesaris carmen illud _____ pronuntiauerunt.

3. Caesar Seruiliae proximo suo consulatu margaritam emit.

Seruilia margaritam a Caesare _____ ceteris matronis ostendit.

4. Suetonius edicta Bibuli praetermittit.

Suetonius apud *Dium Iulium* suum uerbatim dicit: "_____ etiam facio edicta Bibuli" (feu servir el verb MITTO).

5. Uniu les dues frases simples en una de relatiu.

1. – Unus liber extat scriptus ab Augusto hexametris uersibus.

– Libri et argumentum et titulus est "Sicilia".

2. – Iulius Caesar, Sullae morte comperta, spe nouae dissensionis Romam redit.

– Dissensio per Marcum Lepidum mouebatur.

3. – Augustus publica opera plurima extruxit.

– E publicis operibus plurimis extant: forum cum aede Martis Vltoris, templum

Apollinis in Palatio, aedem Tonantis Iouis in Capitolio.

4. – Augustus templum Apollinis in ea parte Palatinae domus excitauit.

– Domum fulmine ictam desiderari a deo haruspices pronuntiauerant.

5. Stella crinita per septem continuos dies ludis fulsit.

Ludos primos consecrato Caesari heres Augustus edebat.

6. Introduïu en cada cas el pronom relatiu que correspon:

1. Malum est consilium, _____ mutare non potes.

2. Augustus questus est et de uesica, _____ dolore calculis demum per urinam eiectis leuabatur.

3. Amici, _____ dominus segetum rogauerat, non uenerunt.

4. Sed ego non loquor de sapientia, _____ non cadit in hanc aetatem puerilem.

5. Iulius Caesar omnibus ciuilibus bellis nullam cladem nisi per legatos suos passus est, _____ C. Curio in Africa periit.

Nivell 3

7. Poseu en llatí el text següent:

Diuen que Pompeu, després d'haver repudiat la seva dona, va casar-se amb Júlia, la filla de Cèsar, a causa del seu afany de poder, cosa que alguns senadors li retregueren. En efecte, un dia fins i tot Ciceró mateix li ho va tirar en cara davant certs convidats que banquetejaven a casa seva.

III. EXERCICIS DE MORFOLOGIA VERBAL.

Nivell 1

1. Els morfemes personals.

SINGULAR				PLURAL	
ACTIVA		PASSIVA		ACTIVA	PASSIVA
1a	-o / -m	-r	-mus	-mur	
2a	-s	-ris (-re)	-tis	-mini	
3a	-t	-tur	-nt	-ntur	

2. Col·loqueu, en els espais en blanc, la forma adequada de present del verb en infinitiu que hi ha entre parèntesi, per tal que la frase sigui correcta.

1. (ESSE) Caesar _____ excelsa statura.

Ego _____ excelsa statura.

Tu et uxor tua _____ excelsa statura.

2. (HABERE) Augustus oculos claros ac nitidos _____ .

Augustus et Nero staturam prope iustam _____.

Nos colorem inter aquilum et candidum _____.

3. (EXPROBRARE) Curiones pater et filius Pompeium _____.

Pompeius Curiones patrem et filium _____.

Vos, Quirites, Pompeium _____.

4. (APPELLARE) Cleopatra filium suum Caesaris nomine _____.

C. Matius et C. Oppius Cleopatrae filium Caesaris nomine _____.

Vos, quoque, Cleopatrae filium Caesaris nomine _____.

5. (VINCIRE) Caesar pistorem _____.

Nos pistorem _____.

Nivell 2

1. Els temps de perfectum de la veu passiva.

Pret. Perf. Indicatiu	paratus, -a, -um est / parati, -ae, -a sunt suppletus, -a, -um est / suppleti, -ae, -a sunt
-----------------------	--

	rectus, -a, -um est / recti, -ae, -a sunt scitus, -a, -um est / sciti, -ae, -a sunt
Pret. Plusq. Indicativu	paratus, -a, -um erat / parati, -ae, -a erant suppletus, -a, -um erat / suppleti, -ae, -a erant rectus, -a, -um erat / recti, -ae, -a erant scitus, -a, -um erat / sciti, -ae, -a erant
Pret. Perf. Subjunctiu	paratus, -a, -um sit / parati, -ae, -a sint suppletus, -a, -um sit / suppleti, -ae, -a sint rectus, -a, -um sit / recti, -ae, -a sint scitus, -a, -um sit / sciti, -ae, -a sint
Pret. Plusq. Subjunct.	paratus, -a, -um esset / parati, -ae, -a essent suppletus, -a, -um esset / suppleti, -ae, -a essent rectus, -a, -um esset / recti, -ae, -a essent scitus, -a, -um esset / sciti, -ae, -a essent

2. Transformeu a la veu activa les oracions següents:

1. Certe id Pompeio et a Curionibus patre et filio et a multis exprobratum est.

2. Hoc distichum iactatum est a militibus per Gallicum triumphum.

3. Masinissa, rex Numidarum, in amicitiam a P. Scipione receptus est.

4. Regulus novis exemplorum modis excruciatu est a Poenis.

5. Legati ad Caesarem a rege Aeduorum missi sunt.

3. Transformeu a la veu passiva les oracions següents:

1. Villam in Nemorensi a fundamentis incohauerat.

2. Libertum gratissimum ob adulteratam uxorem equitis Romani capitali poena adfecit.

3. Caesar plurimas et illustres feminas corrupit.

4. Pompeius Caesaris filiam potentiae cupiditate in matrimonium receperat.

5. Milites Caesaris illud carmen uulgatissimum pronuntiauerunt.

IV. EXERCICIS SEMANTICA I SINTAXI.

Nivell 1

1. Subratlleu el mínim de mots imprescindibles per tal que la frase sigui correcta gramaticalment:

1. Gallico triumpho milites Caesaris currum prosequuntur.

2. Caesaris causa Pompeius post tres liberos exegerat uxorem et eius filiam postea potentiae cupiditate in matrimonium receperat.

3. Bello ciuili super alias donationes Caesar amplissimum praedium ex auctionibus hastae minimo pretio Seruiliae addixit.

2. Escolliu els termes convenients que completin el significat de cada frase.

decubuit, in arca, stetit, modicis aedibus, inter Sequanos et Heluetios,

habitauit, triclinio, ubi

1. Mons Iura est _____.

2. Caesar in sacra uia domo publica _____.

3. ____ est aurum? Est _____.

4. Caesar in aureo lecto _____.

5. Caesar ad cyathum Nicomedi _____.

6. Caesar in Subura _____ habitauit.

7. _____ sagati palliatue discumbabant.

3. Escolliu els termes convenients que completin el significat de cada frase.

in usu, in impetu exercitus, in exspectatione, in colore et odore

1. Omnis spes _____ erat.
2. Herbarum differentia est _____.
3. Ciuitas erat _____.
4. Hi flores non fuerunt _____ Alexandri Magni aetate.

Nivell 2

1. Barreu les oracions de relatiu impossibles.

1. Caesar comparauit seruitia immenso pretio _____ dicebat (quam "meam dulcem amiculum", quam ignominiosam, quod ignominiosum) .
2. Caesar comparauit seruitia immenso pretio _____ ipse utebatur (quibus, quo, quorum).
3. Caesar dilexit Seruiliam _____ mercatus est (cui ipse margaritam, quae ei amplissimum praedium, quam margaritam ipse).
4. Dolabella obicit Caesari contubernium Nicomedis _____ Sallustius non praeteriit (quod, cuius, cuius nomen).
5. Sallustius non refert nomina optimatum _____ Sulla admonebat _____ (quos ... ut Caesarem cauerent, quem ut Caesarem cauerent , quae ... ut Caesarem cauerent).
6. Conuiuatus erat assidue per prouincias tricliniis, _____ sagati palliatue discumbebant (quibus, qui, quo).
7. Non est filius Caesaris (is) _____ Cleopatra dicit (quem filium, quod filium, quis filium).
8. Seruilius in matrimonium recipit filiam eius, _____ appellare solebat (quem "pappum", quam "scortum", cuius "scortum", cuius uxorem "scortum").

Nivell 3

1. Feu els canvis que calqui d'acord amb el model proposat a partir del text de la lliçó.

Seruilia filiam suam Caesari conciliabat

Existimabatur Seruiliam filiam suam Caesari conciliauisse

1. Chrysides in hac platea habitauit

Dictum est _____

2. Hippodamus ad te profectus est

Dictum mihi est _____

2. Completeu el quadre amb el verb que s'escaigui d'acord amb el significat dels complements:

expergiscere, dabo, subleuanda est, gaudent, responde

Si quid mali lenoni,	, Ø
Si tibi uidetur,	, Ø
Si impetras,	, libertatem tibi ego et diuitias
Si dormis,	, Ø
Si non omnia cadunt secunda,	, fortuna

uideatur, uinceris, deficiat

Si grammaticus barbare loquatur,	ridiculus
Si omnes imperatores enumerare uelim,	dies me
Si cesseris,	dolorem

3. Completeu el quadre amb el verb que s'escaigui d'acord amb el significat dels complements:

fecisset , esset, errares

Si hoc crederes,	Ø
Si homines sibi sortem nascendi facere possent,	nemo humilis
Si occidisset Saturninum Rabirius,	–sed non occidit–, recte

V. EXERCICIS DE LÈXIC.

Nivell 1 i 2

1. Relacioneu els mots d'una columna amb les de l'altra segons el significat:

- a. femina 1. dicit
- b. plerique 2. notabilis
- c. inquit 3. plurimi
- d. ante 4. libido
- e. illustris 5. mulier
- f. cupiditas 6. primo

2. Subratlleu la paraula que cal posar a l'espai en blanc per tal que la frase tingui sentit:

- 1. _____ Nicomedes Caesarem subegit, postea Gallias Caesar. (super, uero, primo, bene)
- 2. Post _____ Gallicum triumphum recepit. (consulatum, bellum, pretium, morbum)
- 3. _____ mulieres dilexit. (modicas, proximas, multas, maiores)
- 4. Caesar pronus in _____ fuit. (curas, consulatum, morbum, cupiditates)

5. _____ domum Seruiliae addixit. (maximam, plenam, ciuilem, plurimam)
6. Libertum _____ capitali poena adfecit. (cum adulterio, multo adulterio, super adulterium, ob adulterium)
7. Nonnulli Caesarem in _____ regium eduxerunt. (oculum, aedes, sumptum, cubiculum)

3. Completeu les equacions lèxiques següents:

- ante / post = pax / _____
- filius / filia = pater / _____
- urbanus / urbs = ciuilis / _____
- quondam / nunc = maximus / _____
- interdum / assidue = nunquam / _____
- ab / ex = sed / _____

Nivell 2 i 3

1. Substituïu per una paraula semblant les que estan en cursiva.

1. *Aetate* extrema animus Caesarem *relinquebat*.
2. Habitauit *antea* in Subura, *sed* post pontificatum in uia Sacra.
3. *Villam* magno *pretio* comparauit.
4. Tabulas pictas *diligenter* comparauit.
5. Duobus tricliniis *utebatur*.
6. Disciplinam in *minimis ac capitalibus* rebus rexit.
7. Famam Caesaris *nulla res* praeter contubernium regis *adficit*.
8. Conuiuabantur cum Nicomede *plerique urbis* negotiatores.
9. *Interdum* Caesar in senatu causam *pronuntiabat*.
10. Etiam *donationem* regis *praetereo*.
11. Omnes noscunt *beneficium* suum tibi.
12. Sumptuosus in *cupiditatibus* fuit.

V. EXERCICIS DE DERIVACIÓ.

Esbrineu quin mot català / castellà han donat les paraules llatines i formuleu una regla de derivació:

LLATÍ CATALÀ CASTELLÀ

filiam _____

consilium _____

alium _____

filiolum _____

paleam _____

folia _____

mulierem _____

(de)spolium _____

alienum _____

conciliare _____

concilium _____

familiam _____

RESUM

Morfologia Nivell 1

nominal Introducció als adjectius

verbal Morfemes personals actius i passius.

Present i imperfect d'indicatiu passius.

Nivell 2

verbal Perfectum de la veu passiva.

Participis.

Lèxic derivació Comportament del grup -li-

Semàntica i sintaxi

Nivell 1: Concepte de verbs estàtics i dinàmics.

esse, stare, decumbere, habitare + lloc

ire, uenire, agere, ducere + lloc

Nivell 2: Oracions de relatiu 1: equivalència amb l'adjectiu; oracions qualificatives (prescindibles) i especificatives (imprescindibles).

Nivell 3: *dictum est* + <a algú (*alicui*) >+ grup amb infinitiu

1